

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańska.

Kongresowi Buenos-Ayreskiemu przełożono w d. 18. Stycznia projekt do ustawy, który wnosi, aby Rzeczpospolita przyjęła tytuł: Zjednoczonych prowincyj Ameryki południowej; przełożenie to po długich rozprawach odrzucono i uchwalono, że Rzeczpospolita i nadal używać będzie tytułu: Zjednoczonych prowincyj rzeki Rio de la Plata. Widziemy ztąd, czyni pismo Paryżkie uwagę, iak dalece Ministerium Angielskie postąpiło w sposobie niestósownym, zawierzytelniwszy swoich Konzulów w »Prowincjach Ameryki« i przy Władzach, któreby tam istnieć mogły, albowiem oczewista jest, że te nowe Amerykańskie Rzeczpospolite, kłopotą się jeszcze o imię, iakie sobie nadać mają.

Kuryier Angielski zawiera list Jenerała Kolumbijskiego Millera do iednego ze swoich przyjaciół w Limie względem ostatnich wypadków w Peru, w którym wyznaje, że woyska Kolumbijskie i Peruwiańskie miały popełnić błąd, iż royalistów nie gonily zaraz po bitwie pod Juninem, i nie zniosły Jenerała Kanteraka zanim tenże połączył się z Valdesem, co teraz mogą ciężko przepłacić; ponieważ Royalści poczeli znowu działać zaczepnie i zrzadzili w woysku powstańców wielki nietad.

Lazerna, który gonil powstańców, aby był bezpieczniejszy, nie chciał stoczyć ofiarowanej sobie potyczki, uderzył ón, wyraża toż pismo, na nas, w złem bardzo położeniu pod Malara, zabrał wszystkie zapasy, działa, iak i wszystkie nasze tabory. W potyczce téy straciliśmy blisko 500 ludzi w zabitych i ranionych, podczas gdy Royalistów nawięcej 30 ludzi poległo. Woysko nasze tém bardziéj opuściło męztwo, usłyszawszy, że Lazerna ma 10,000 ludzi. Cofaliśmy się wciąz, napastowani zawsze przez nieprzyaciela, który nam codziennie wiele żołnierzy i taberów zabierał.

Już zaczęło się zbiegostwo w woysku Peruwiańskim, iedzie naszéj, która wiele koni utraciła, ubywało odwagi, tylko jeszcze na sześć dni mieliśmy żywność, zdawało się nam, iż pew-

nie zginiemy, iezli przynajmniéj niebędziemy mogli poyść przeciwko nieprzyaciela lub powrócić do Guamanga. Widząc to nieprzyaciel wystął na wszystkie drogi oddziały, aby nam poprzerynać drogi i mosty, by nikt z naszych ludzi nie uszedł. Indianie przeciwko nam powstawszy zabiali naszych, którzy się wtyłe pozostawali; słyszeliśmy, że z Cusco 1500 Hiszpanow ciągnie na pomoc Lazernie; wszystko ostatni nam zgubę zapowiadało. Jednak inny okazał się skutek. Poezem następnie tu o saméj potyczce doniesienie, które w istocie żadnéj nowéj niezawiera okoliczności; Kolumbijskiemu równie i Hiszpańskiemu woysku szczególnie iedzie oddaie sprawiedliwość. W koncu dodaje, że Jenerał Olaneta przyjął tytuł naczelnego Jenerała woyska Hiszpańskiego w Peru, może ón mieć 3 do 4 tysięcy ludzi, i mógłby ich mieć łatwo, gdyby dopuszczono, wzmocnić się zbiegami woyska Hiszpańskiego. Ztąd wypływa, że Olaneta nie ma chęci uznać ostatni kapitulacyi zawartéj między woyskiem Kolumbijskiem a Hiszpańskiem.

(Kuryier podziwia się na tę wiadomość, ponieważ pierwey tak mocno utrzymywało, że Olaneta trzyma z patriotami.)

Pismo wychodzące w Karakas, *El Columbiano*, zawiera wyinki z korespondencyi między Kapitanem Dupotet, dowódcą Francuzkiej eskadry przed Puerto-Cabello, a Jenerałem Paetz, dowódcą Departamentu Wenezueli. Kapitan Dupotet pisze pod d. 7. Lutego z fregaty Joanne d'Arc, że przybył do portu, dla żądania powrotu okrętu handlowego Francuzkiego P'Uranie i jego ładunku, który Kolumbijscy korsarze zabrali. Jenerał Kolumbijski przyrzeka niczego niezaniehdac do odzyskania tegoż okrętu i przeto dać Rządowi Francuzkiemu dowód spokojnego sposobu myślenia Rządu Kolumbijskiego.

Brazylia.

Przez statek pocztowy przybyły w d. 13. z. m. z Rio de Janeiro do Londynu, otrzymano z tego miasta wiadomości dochodzące do dnia 19. Lutego. Dziennik *Diario Fluminense* zawiera list Kapituły z Montevideo do Don Pedra I., prosząc go, aby zniósł Konstytncyją i panował nieogranicznie. Xiążę odpowiedział, iż stósownie do

raz zaprowadzonéj Konstytucyi chce panować. — Dzień 9. Stycznia, jako rocznica, w którym Xiążę postanowił zostać w Brazylii, obchodzone z uroczystością, równie dzień 22. Stycznia, urodziny Jey Cesarzowicowskiey Mości Matżonki Xięcia.

Hiszpania.

Królestwo Ichmość wyiechali w d. 8. Kwietnia do Aranjuez w towarzystwie Xięcia Maxyniliana Saskiego i Xiężniczki Amalii Saskiey, żąd Królestwo Ichmość wraz z Xięciem i Xiężniczką Saskiemi udać się mieli do Toledo.

Hrabia Subsera (Jenerał Pamplona) dawniey Minister w Portugalii, a poźniey mianowany Postem Portugalskim na Dworze Madryckim, przybył w d. 31. Marca na miejsce swojego przeznaczenia, i d. 3. Kwietnia podał swe listy wierzytelne.

P. Ugarte wyjechał w d. 4. Kwietnia do Turynu.

Wypadł teraz wyrok przeciwko byłym Konstytucyjnym Regidorom Madrytu. Podług tego Margrabia Ceralbo, Xiążę Abarantes i Hrabia Noblejas na 2, 4 i 6 lat z Madrytu wygnani, miejsce ich pobytu szczególniey wyznaczone zostanie. Alkad Lamadrid, przeznaczony do domu poprawy na lat 4; Gubernator cywilny, San Martin, uwolniony; również Regidor Costa; inni inniey znani Regidorowie są z Madrytu wygnani; nakouiec ci, którzy w r. 1822 głosowali na składkę pieniężną na uroczystość obywatelską w d. Sgo. Rafała (ku czci Riega), wskazani na karę pieniężną 100,000 franków. Koszta sprawy wszyscy wspólnie zapłacą.

Wielka Brytania i Irlandyia.

P. John O'Reilly mianowany został Konzulem Angielskim w Guatimali, a P. W'Kelly Wice-Konzulem w Limie.

Wiadomości z Rangoonu donoszą o śmierci Króla Avy, który padł ofiarą spisku. Syn jego został Królem obwołany i wszystko wojsko wykonało mu przysięgę.

Okręt Katarzyna, pod Kapitanem Mac-Jotosh, który wypłynął z Bengalu w d. 18. Grudnia, zawinął do Anglii, i przywiózł ponysłne wiadomości o wojsku Angielskiem w Indyach Wschodnich. Opuściło one swe leże i w znaczney sile wyruszyło przeciwko Birmanom. Powstania częstokroże utfniono, i między kraiovcami nie postrzegano oznaków do póruseń, których się obawiano.

Do Londynu nadeszło ważne pismo polityczne Chińskie, odezwa Cesarza, zasadzająca się na liście urzędowym jego Wielkorządzczy prowincyi Jun-nan, że Birmanie są w wojnie z Anglikami,

i dotąd w wielu potyczkach zostali pobici, dla czego Cesarz po zasiągnięciu Rady swoiey dla zapobieżenia naruszeniu swoich granic przez jedną lub drugą stronę nakazuje wystawić linią warowni i wieże wzdłuż granicy. Pismo to wyjęte jest z Gazety nadwornéy Pekinu i sięga się do dawniejszych pod Assam potyczek.

W Blackwall uzbraią teraz szalupę wojenną, dla krążenia przeciwko rozbojnikom Maratów, którzy na brzegach Batawii się uwiiają. Szalupa ta, pierwsza w swoim rodzaju, połącza się żagli z siłą pary, i Kapitan, iak się mu podoba, może okrętem pędzić za pomocą żagli lub pary, lub razem żaglami i parą. Łopatki kół, które poruszają okrętem za pomocą pary, mogą być z największą łatwością na kształt wachlarza damskiego zebrane.

Okręt Królewski pod sprawą Kapitana Weddel, posunął się do 74go stopnia południowey szerokości, to jest, trzy stopnie bliżey do biegunu południowego, iak Cook. Odkrył ón nowe lodem niepokryte.

Drugi syn Xięcia Wellingtona, z powodu nieprzyzwoitego postępowania oddalony został z Uniwersytetu. Oyciec miał się tēm tak obrazić, iż równie starszemu synowi kazał Uniwersytet opuścić.

Wyspy Jońskie.

W dniu 5. Marca zagał Lord Kommissarz Wysp Jońskich posiedzenie ciała prawodawczego Mową. Upominał Zgromadzenie zachowywać tę samą mądrą politykę, która dotąd kierowała Jońskim Parlamentem i na przyszłość, i przyrzekł pozostać wiernym ze swéy strony systematowi swoiego poprzednika. Przywoził, że postępowanie Ludu Jońskiego, w okolicznościach niepospolitego popędu, zasługuie na największe podziwienie. Spokojność panuie; wewnątrz i zewnątrz nie ma obawy. Wspomniał o naruszeniu granic na wyspie Santa Maura i Itaka ku końcu 1823, które nakazywało surowych użyć środków, a za które Rząd Grecchi żadaną uczynił satysfakcyą. Oświadczył swoią niechęć, iż wielu poddanych Jońskich miało udział do rozbojniczych morskich napadów i że przez to równie swoię oyczyznę niepokoił i t. d. Okazał upodobanie swoie z kwitnącego stanu dochodów Państwa, iż do tego doszedł bez podwyższenia podatków, co przypisać należy powszechnemu ulepszeniu źródeł pomocnych Państwa, i systematowi przyjętemu na ostatniem posiedzeniu Parlamentu, niewydzierżawienia dochodów kraju, lecz podwyższenia takowych na rachunek Rządu. Wspomniał o wielu odmianach w najważniejszy gąteży dochodów publicznych, mianowicie o po-

datku od oliwy i innych finansowych projektach, które Zgromadzeniowi będą przełożone. Dalej namienił założenie Uniwersytetu Jońskiego, z dodatkiem, iż podług uchwały Senatu każde mianowanie w tym zakładzie może być tylko tymczasowe, ponieważ dopiero doświadczenie stwierdzić musi, czyli instytut ten osiągnie zamiar swojego zaprowadzenia. Lord Kommissarz w końcu Mowy swojej upomniał Zgromadzenie, aby w naradach swoich miało na celu dobro Ludu Jońskiego.

Francya.

Xiążę Metternich miał w d. 15. Kwietnia wieczorem posłuchanie u Króla, poczem był u rodziny Królewskiej.

Izba Deputowanych, wysłuchawszy jeszcze na posiedzeniu swoim z d. 14. z. m. Mówców za i przeciwko projektowi do ustawy na świętokradztwo, zamknęła ogólne narady i rozpoczęła obrady nad pojedynczemi artykułami. Przyjęto już Artykuły 1 do 5 i t. m. przyjęto istotne części całego projektu. Przeciwko pierwszemu artykułowi głosowało tylko ze 20 Deputowanych. W pierwszym artykule przyjęto tylko odmianę, iaką inż w Izbie Parów uchwalono, przez którą w projekcie na znieważenie poświęconych hostyji wynierzona surowa kara śmierci, równie, iak na oycoboycow, zamienioną jest na zwyczajną karę śmierci. — W d. 15. t. m. przyjęta Izba tę ustawę prawie bez odmiany, iak nadeszła z Izby Parów, 210 białemi przeciwko 95 czarnych galek.

W d. 15. Kwietnia rozpoczęła Izba Parów rozpoznanie paragrafów projektu do nstawy wynagrodzenia. Dodatek do paragrafu 1. wzięty był pod rozwagę. Dodatek Xięcia Choiseul, zamierzający »podział wynagrodzenia: połowę dla emigrantów, a połowę dla tych, którzy w Wandei, w Lngunie, Teulonie i t. d. przez rewolucyją uciepieli«, po Mowach, mianych w t. m. mierze przez PP. Choiseul, Fitz-James, Pasquier, Roy, Dambray, Segur, M. Montmorency, Ministra Skarbu i P. Martignac, odrzucono. Poczem wniesiono dodatek Hrabiego Roy: »na wynagrodzenie 37 1/2 milionów dochodów wieczystych 5cioprocentowych, miasto 30 milionów dochodów wieczystych 3procentowych użyć w pięciu epokach i za owe nowe zapisy przez Kasę umarżającą wykupionych 37 1/2 millionów 5procentowych okresami umorzyć.« P. Roy rozwinął korzyści swego dodatku, iako to: 1) Emigrantom nadaie inż znane w kursie ustalone dochody, podczas z 3procentowemi wystawieni są niebezpieczeństwu wielkiej utraty; 2) zacięra niemoralność projektu do ustawy, która rozszerza wexlarstwo, i posady

honoru pędzi na giełdę; 3) na miejsce niestałego wyrachowania budżetu kładzie część zawsze stałego, ale nader wielkiego funduszu umarżania. Minister Skarbu odpowiedział Panu Roy; między innymi czyni ón uwagę, że prerogatywy dziedzicznej Izby nie tak się daleko rozciągają, aby summy przeznaczone na wynagrodzenie powiększać. Hrabia Mollien bronił dodatku, ponieważ nowe papiery przeznaczone na wynagrodzenie, 3procentowe, powiększając chwanie się kursu i kredytu Państwa muszą niepewnym uczynić. P. Chateaubriand mówił także za dodatkiem. Po oświadczeniu w t. m. mierze jeszcze Xięcia Narbonne, dalsze rozpoznanie odłożyła Izba do dnia następującego.

Włochy.

Xięstwo Salerno ziechali do Rzymu w d. 10. Kwietnia wieczorem.

Wyrok W. Xięcia Toskańskiego z d. 1go Kwietnia nadaie pod pewnymi ograniczeniami, wszystkim zbiegom, którzy do d. 30. Września do swoich powrócą korpusów, i tym, którzy do zbiegostwa pomagali, przebaczenie, równie i owym poddanym, którzy z powodu kłótni, naruszenia posiadłości, noszenia broni i t. d. byli do Sądu pociągani, lub zostali osądzeni; przebacza i daruje kary pieniężne.

Gazeta Florencka zawięra list z Liworna z d. 8. Kwietnia, prosiący wiadomość o trzęsieniu ziemi w Algierze (udzieloną w Nrze 42. Gaz. n.) podług zeznania Kapitana ztamąd przybyłej brygantyny *il Fortunato*, w t. m.: »Trzęsienie ziemi zaszło w d. 3. Marca w mieście Belida, 15 mil włoskich od Algieru; wstrząśnienia tak były silne, iż żaden mur nie ocalał. Wieś przyległa, położona między dwoma wzgórkami została przez oba pagórki, które na przeciw siebie sterczły i z sobą się połączyły zupełnie zasypaną. Liczbę ludzi, którzy przy t. m. smutnym zdarzeniu życie utracili podają na 5000. Trzęsienie to w samym nawet Algierze dało się uczuć, gdzie mieszkańców, mocno przeraziło, chociaż tylko mało zrzędziło szkody.

Niemcy.

Niektórzy kupcy Hamburgscy mający związki handlowe z Petersburgiem, przesłali wsparcie z powodu przeszłorocznej powodzi. Na wiadomość, że Hamburg w d. 4. Lutego b. r. podobnego doznał nieszczęścia, rozkazał Cesarz Wydziałowi Petersburgskiemu, nawzajem przestać wspaniały podarek 36000 rubli, który przez Posta Rossyyskiego P. Struve wręczony został Hamburgskiemu Wydziałowi wsparcia.

Prussy.

Król Jęgo Mość rozkazał, aby tak, iak w Anglii, Rossyi, Francyi, Niderlandach i t. p. i dla okrętów Pruskich osobna bandera sternicza była zaprowadzona, przez wywieszenie której żeglarscy Prussy przybywający z kraiwego lub obcego portu obiawiać będą żądanie swoje względem sternika. Odtąd każdy wypływający okręt musi mieć tę banderę sterniczą, czego Władze portowe doziierać mają. Banderę ta jest koloru białego z czarnym kraiem, szóstą część całej szerokości wynoszącym, w koło idącym, rysunek teyże musi być Władzy policyynęj portowej udzielony.

Z powo'u dotychczasowych ograniczeń, którym dotąd paszporty na podróż do Francyi i Hiszpanii podlegały, przepisy Królew. Ministerium Spraw Wewnętrznych i Policji nadeszłe w d. 13. Marca do Rządu w Potsdamie, zalecają powrócić dawniejsze postępowanie względem udzielania paszportów do Państw wspomnianych. Zaś co się dotycze paszportów dla uczniów tedy dotychczasowe szczególne przepisy pozostają w swęj mocy.

Dawniey rodzice ubodzy, mający siedmiu synów, ieżli tym lub więcéy istotnie dawali wychowanie, pobierali od Monarchy ciągłe wsparcie; Rozkazem gabinetowym dalsze zezwolenie na takie wsparcie zostało uchylone, a natomiast postanowiono: 1) każdy oyciec, który przy urodzeniu syna, iuż z tego samego małżeństwa ma sześciu ieszcze żyjących synów do wyżywienia, bez względu, czyli synowie bez przerwy, lub między niemi córki się narodziły, otrzyma zawiązkę chrestnéj sto talerów; 2) atoli oyciec, który z siedmiu synów tylko część onych ma do wyżywienia, otrzyma tylko zawiązkę chrestną dla siódmego syna; ieżli synowie urodzeni są z iednéj matki a córka nieurodziła się pomiędzy tymi, summa zawiązki chrestnéj oznaczona jest pięćdziesiąt talerów.

Ponieważ rozinaitość zasad obcych Władz pocztowych względem deklaracji mających kurs papierów utrudnia wykonanie przepisanej zmuszającej deklaracji przy przesyłkach tego rodzaju pocztą konną, i przeto tanuie handel, zatem stosownie do uwiadomienia jeneralnego Urzędu pocztowego, pozwała się, iżby z porządku podobnych przesyłki pocztą konną, w listach poleconych, bez oświadczenia były czynione.

Królestwo Polskie.

Dnia 27. Kwietnia o godz. 2 z południa, N. Cesarz Ross. Król Polski w pożądanem zdrowiu przybył do Warszawy. Od tey chwili Chorągiew powiewa na Zamku Królewskim, iako zwiastunka pobytu Monarchy. Gdy się zmierzcho, wszystkie Domy Stolicy rżęsiestem światłem zaisiały.

Ogłoszono postanowienie JO. Xięcia Namiestnika Królewsk. podpisane d. 19. b. m. zezwalające, aby Towarzystwo bezinniene wyrobów zbożowych w Warszawie było zaprowadzone.

Rossyia.

Ukaz obwieszczony przez Senat rządzący w d. 8. Lutego b. r. zaleca, iż oprócz obu domów wychowania w Moskwie i Petersburgu na przyszłość wszystkie zakłady używać mają na wewnętrzne potrzeby tylko takich sukien i matery wełnianych, które w fabrykach Rossyjskich są robione. Ministerium Skarbu, wydało w tey mierze szczególne rozporządzenie, w skutek ktorego każdy zakład musi się w tey mierze udać do Komitetu Moskiewskiego wojska opatrzenia. Jeżli tenże to, co potrzebować będzie sam bezpośrednio zamówi, zatem względnie ilości, ceny i jakości fabrykatu doniesie Wydziałowi manufaktur. — Aby handlowi wełnianych towarów nadać wewnątrz kraju większą rozciągłość, kupców do sprzedających zbliżyć, współubieganie się wesprzyć, rozszerzenie umiejętności względem chodowania owiec i przygotowywania wełny ułatwić, oraz do pomódz do nabycia naleypszey rasy owiec, Rząd za przykładem innych krajów, rozkazał w dziewięciu miastach prowincyynych zaprowadzić targi na wełnę, z których powiększey części dwa do trzech miesięcy trwać będą. Nayznaczniejsze będą w Orle, Woroneżu, Kiiowie, Charkowie i Puławie.

Ministerium Oświecenia i spraw wewnętrznych otrzymało nowe surowe przepisy względem dozoru nad pismami i książkami w obcych ięzykach do kraju wchodzącemi.

Gazety Berlińskie donoszą z Petersburga z d. 6. Kwietnia: »N. Cesarzowa Elżbieta ku naywiększey pociesze wszystkich mieszkańców przysłała do siebie zupełnie z dotychczasowey słabości.